

1904

საუმაჯვილო ნახატებიანი

კრებული

№ 2

ბზილისი

სტამბა ტ. მ. როტინიანცის | Тип. Т. М. Ротинианца № 41.

1904

შ ი ნ ა ა რ ს ი

I	ვარდი და ია ლექსი — სოფ. გ — ძისა	3
II	ტოროლა	5
III	თაგის მხსნელი (თარგმანი) — ტასოსი	6
IV	სამი ბეჭედი (იგაეი) — აფ. საჩაჭვიშვილისა	8
V	მოლაღური (თარგმანი) — ტასოსი	10
VI	ბუს თაე-გადასაეალი სენტი ილოერის ზლაპარი (თარგმანი) — ს. ციციშვილისა	17
VII	„პატარა ტოტოს“ — დ. თომაშვილისა	38
VIII	ტურთა (ზლაპარი) — აფ. საჩაჭვიშვილისა	40
IX	გაბრიელ ეპისკოპოსი და დიაკენი — გ. წულტუბუქისა	47
X	პერსეუსი (ოვიდიუსი) — აფ. უუმესთაუქისა	49
XI	კაცი-ჭამია ხე (ფრანგულიდან) — თ. სახაკიასი	56
XII	გასართობი — ომიანობა	59

საუმაჯვილო ნახატებიანი

კრებული

ბზილიკი

სტამბა ტ. შ. როტინანტის | Тип. Т. М. Ротинянца № 41.

1904

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 11-го Юня 1904 г.

ვარდი და ია.

არდისა ბუჩქი ჩიოდა:
 «სამთარმა მიუა ზიანი,
 დამაძრო, სრულათ გამოთმა,
 დღე არ მადიოსა შიანი.

კრიკალმა თავი მინარცხა,
 მიწამდის დამსრევენა,
 საკვირტე, ნორჩი შტოები
 დალეწა, დამხრევენა.

მომაკლო უვავილთ გაფურჩქნას,
 სიმსიარულე — ლხენასა,
 გულის კადამსნელ დილის ცვარს,
 ბულბულის ალეოს-სტვენას!»

— «ნულარა სწუნარ, დაიავ!»

შესძასა ტურფა იამა:

— «სამთარმა ზურგი გვაქცია,
 მის წასვლა მეც-კი მიამა.

ახლას მოთბება ქვეყანას,
 მსე მოკვფენს ოქროს სხივებსა,
 ცა ნამს დაგვურის გულ-მკერდზე,
 მარგალიტს, ფერად მძივებსა.

გაიფურჩქნები საამოთ,
 დაიწეებ აუვაუბასა,
 ბუღბუღიჯ ისევ მოგნასავს
 და კიძღერს ქებათ-ქებასა!»

სოლ. გ — ძე.

ტოროლა.

ედალ-მამალმა ტოროლამ მინდორში ბუდე გაიკეთეს. თიბვის დრო რომ დადგა ბარტყები ახლათ გამოჩეკილი ჰყავდათ. როდესაც მთიბავები მათ ბუდეს მიუახლოვდნენ, ტოროლაებს ძალიან შეეშინდათ. რა ექნათ? როგორ გადაერჩინათ ბარტყები? ბოლოს დედალი ტოროლა ბუდის წინ მიწაზე გაწვა. მამალმა ამ დროს ნისკარტით გამოსწია ბუდიდან ერთი ბარტყი და შეუსვა დედას ზურგზე.

დედალი გაფრინდა და მალე დაბრუნდა მეორე ბარტყის წასაყვანათ. ბოლოს, როდესაც უკანასკნელი ბარტყიც წაიყვანა, მამალი ტოროლაც გაჰყვა დედალს. ასე გადაასხეს ტოროლებმა თავიანთი ყველა ბარტყეები სხვა ადგილს, სანამ მთიბავები ბუდესთან მივიდოდნენ.

თაგვის მხნაული.

როსელ პატარა მდინარე დიდ წვიმების შემდეგ მეტის მეტათ ადიდდა. ისე ადიდდა, რომ წყალი კალაპოტიდან გადმოვიდა და ნაპირებზე მინდორ-ველებს მოედვა.

ამ წყალ-დიდობამ დიდი ზარალი მოიტანა; ყველაფერი წალეკა, შენობები მოიტაცა. წყალს მრავლად მოჰქონდა მთელი ოჯახის მოწყობილობა: ჭურჭლეულობა, ბელაები, სახლის ავეჯი, თივის ბუთლები, პირუტყვებიც-კი, რომლებსაც ველარ შეეძლოთ წყალთან ბრძოლა.

დაინახეს, რომ სხვათა შორის, მდინარეში მოცურავდა გედი, რომელსაც ბამბასავით თეთრ ზურგზე რალაც შავი ლაქა უჩანდა. შორიდან ვერავინ გაარჩია თუ ეს ლაქა რისგან იყო. როდესაც გედი მო

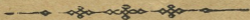
ახლოვდა, ნახეს რომ მის ზურგზე თავი შეეფარებინა ცოცხალ თავს.

გაოცებული ხალხი სიხარულის კიყინით მიეგება გულ-შემატკივარ, გამჭრიახ ფრინველს. გედი და თავი ორივე მშვიდობიანათ გამოვიდენ ნაპირს. თავი მაშინვე გაიქცა ახალი სოროს საძებნელათ.

ტასო.

(თარგმანი)

სამი გეჟელი

(იგავი)

აღდადის ხალიფას ფული დასჭირდა. ვეზირმა ურჩია, იმ ქალაქის ერთი მდიდარი ურია მოეწვია და საუბარში ისეთი მახე დაეგო, რომ ურია შიგ გაბმულიყო და თავის დასახსნელად ფული მიეცა.

ხალიფამ იხმო ურია და ჰკითხა:

--- ქვეყანაზე რომელი რჯულია უკეთესიო?— გულში-კი ასე ჰფიქრობდა: თუ თქვა ურიისაო, შარს მოვუდებ— ჩემს რჯულს რადა ჰგმობო! თუ თქვამაჰმადისაო, ვეტყვი— მაშ ურიისას რადლა მისდევ?

ურია მ ხალიფას სიტყვა მოისმინა და ასე მოახსენა:

— ხელმწიფეო, იყო ერთი კაცი სამი შვილის პატრონი, რომელსაც ერთი საუცხოვო ბეჭედი ჰქონდა.

ბეჭედს ისეთი თვალი ესვა, მისი სწორი ქვეყანაზედ არ მოიპოვებოდა. სამივე შვილი ამ ბეჭედის მონატრული იყო და მამას სთხოვდა მისთვის ერთუბინა.

მამამ რა ნახა რომ ბეჭედი სამსავე შვილს თავისთვის უნდოდა, მოიწვია ოქრომჭედელი, მისცა ბეჭედი და შეუკვეთა: „ორი სწორედ ამისთანა ბეჭედი გამოკეთე და თითოში ამის მსგავსი თვალი ჩასვიო.“ განვლო დრომ და ოქრომჭედელმა სამი ისეთი ბეჭედი მიართვა, რომ იმათში პატრონი თუ გააჩნევდა ნამდვილს.

მამამ თავისი შვილები იდუმალ თითო-თითოდ იხმო და ყველას თავისი ბეჭედი მისცა. ყველას ეგონა ნამდვილი, მამის მონაცემი ბეჭედი მე მაქვსო, მართალი-კი მამის გარდა არავინ იცოდა. ხელმწიფეო, რჯულის საქმეც ეგეთია. რჯული სამია: მოსესი, ქრისტესი და მაკმადისა. მხოლოდ ზეციერმა მამამ იცის რომელია მართალი; ჩვენ-კი, მის შვილებს, თითოას გვგონია ვითომც უკეთესი რჯული ჩვენა გვაქვსო.

ხალიფამ რა ნახა, რომ ურია მახეში ვერ გააბა, ვერღარა უთხრა და მშვიდობით დაიხანოვა.

აღ. სარაჯიშვილი.

მ ო ლ ა ლ უ რ ი.

ატარებ ქეთინო ძალიან შეწუხებული იყო. რა ექნა! უველაფერს აუსრულებდა ბიძიას, მაგრამ საუკარელ მოლადურს ვერ გამოეშვებდა გალიიდან. რის ვაი-ვაგლანით, სულ თითო გროშობით მოაგროვა ერთი აბაზი, იყიდა საგანგებო ლამაზი მოლადური და ახლა ბიძია ეუბნება განათავისუფლო.

— არ შემიძლიან, არა და არა! იმხდად ქეთინო და ადელებით ნიკაძი უცახცახებდა, თვალეზე ცრემლები მოსდიოდა... მე ისე მიუვარს, ბიძიავ, მოლადური, ისე, ისე რომ!..

— ცოდვაა. თავისუფლება ურჩევნია!.. ცდილობდა ბიძია ქეთინოს დაჯერებას.

ქეთინო მწუხარებით ხელეხს შლიდა და ვერ გაეგო გალიიდან მოლადურის გამოშვება რით იყო უკეთესი.

— განა ხეზე ჯდობა სჯობია ამ ჩემ ლამაზ ოთახს?

ან ბუდე რა არის? ერთი მუჭა ხავსი, ბალახი და ფოთო-
ლი, სხვა არაფერი. მე რე საჭმელი რაღაა? ერთი მითხარით
რა გემო აქვს ჭია-ღუსს—თუნდ ძალიან სუქანიც იყოს?
სამაგლობაა და სხვა არაფერი... ან ბუსი რაღაა? განა ჰირ-
ში ჩაიდება იმისთანა უგემური რაში?.. აქ-კი თბილა, სუფ-
თაობაა, მოკრიალეებულა .. გალიაში მუდამ აქვს: წყალი,
რძე, ჰურის მარცკლები, ძაქარი, თეთრი ჰური... რა გინდა
სულო და გულო რომ აქ არ იყოს!.. ეველაფერი საკმაოთ
არის.

მოლაღური მანც ნადვლიანათ იყო.

— რა დაგეძარათ, ჩემო უვიფლაუ? ეკითხებოდა ქეთინო.

მოლაღური ერთი თვალით შეხედავდა და აიბუსებოდა.
და როდესაც ქეთინო ხელს გაუშვერდა, მაშინ-კი აიბურმე-
ნებოდა და მწერეთ უკებნდა თითხე.

— რა სამაგელი რაჰა ეოფილხარ! ტირილით ეუბნე-
ბოდა ქეთინო.

ფიტუ!.. ფიტუ!.. თითქოს დაცინვით დაიშტვენდა მოლა-
ღური. ეტეობოდა ის ძალიან გულ-ნაკლულათ იყო, სწეინ-
და რომ ამკვარ ხალხის ხელში ჩავარდა.

ქეთინომ ჯერ ბევრი იტირა, იტირა... და მე რე ბაღში
წავიდა... მშვენიერი დილა იყო... ეველა ბურქები და ხეები
მწვანეთ გაუოთლილიყვენ. ახლათ ამწვანებული ფოთლების
სუნი თავბრუს ასხამდა ქეთინოს.

— რა მშვენიერებაა! შეჯვირა ქეთინომ და გაექნა

სეიფნისკენ, უცბათ... დიას, უცბათ შედგა ერთ ადგილას, თიხო შიშით გაქვავდაო...

სეიფნის ბოლოს მოდიოდა ჩაფიქრებული, იცით ვინა? ქეთოს მოლადური... სწორეთ საოცარი შესედულობა ჭქონდა! თავსე დიდ-კალთებიანი ჩალის ქუდი ესურა, ტანსე ზიჯაკი ეცვა, რომლის სასელოებში ფრთები გაეყო ისე, როგორც ჩვენ ხელებს გავუყრით სოლმე.

— ჩემო ვვითელავ! დაიუვირა ქეთინომ და გადისარსარს-რს-რს ლამაში სარ!

მოლადური ერთბაშთ შედგა, მოუბრუნდა ქეთინოს და ამავათ უთხრა:

— მე სრულიათაც შენი ვვითელავ არა ვარ, მე ოჯახის მარჩენელი ვარ! დამანებე თავი, უიმისოდაც შეუწესებული და ნაღვლიანი ვარ.

— რა დაკეძარათ, ჩემო სულიკო? არ ეშვებოდა ქეთინო — რათა სარ უოკვლთვის მოწყენილი, რათა მებენ? რათა სარ სოლმე აბურძგნული?

მოლადურმა ღრმით ამოიოსრა და უთხრა:

— ქალბატონო, — ბიძა-თქვენმა განა არ გითხრათ ვვითელაფერი? არ იცით ასლა რა ღროა? გასაფხულია! ნამღვილი გასაფხული! მე და ჩემმა ცოლმა ბუდე გავაკეთეთ...

— ოხ! ვიცე, ვიცე თქვენი სასაცილო ბუდეები როგორიცაა! გააწუვეტინა ქეთინომ.

— ვითომ იცით?.. თქვენ არაფერი არ იცით, არა გა-

გეგებთ-რბ... თქვენ თვალში ეგ არაფერია, ჩვენთვის-კი ეს
 სამშობლოს კუთხეა... ჯერ ერთი ეს-რომ საკუთრათ ჩვე-
 ნი გაგეთებულება, მეორე-ის, რომ ჩემმა ცოლმა შიგ კვერც-
 ხები დადო, მესამე-ექვსი ბარტეი ჩვენ ორივემ გამოვჩეკეთ...
 ხუმრობა-კი ნუ გგონია! მერე მოვევით შვილების სასწრ-
 დოს შოვნასე სრუნვას: ბუსებს, კოლოებს და სხვათ ვაოუ-
 ლობდით. ბუსების დაჭერა აგრე ადვილი-კი ნუ გგონია!..
 ჩვენ ხეს ქვეშ ერთ ბიჭს მასე დაეგო, შიგ ბლომათ ჰურის
 ნამცეცები დაეყარა და თითონ წასულიყო.—მე ვიფიქრე:
 მოდი ჩემს ბარტეებს აიმ ჰურის ნამცეცებს წავუღებ-მეთქი!
 როგორც-კი შევეავი თავი, ბაც! დაიძახა და ბადე თავსე
 გადამეფარა... გავშრი, გავფითრდი... სამაკელმა ბიჭმა მაშინ-
 ვე მტაცა ხელი და გამიტაცა ქალაქში და იქ, ქალბატონო,
 თქვენ მიუიღეთ და ჩამსვით გალიაში... ვაი, ჩემს უბედურ
 თავს!.. რა დღეები არ გამოვიარე! —გამოთქმა მნელია!.. ჩე-
 მი ბუდე, უღონო და უნატრიანოთ მიტოვებული ბარტეე-
 ბი!.. ვინმემ რომ შეურაცხყოფა მიხეენოს გამომსარჩლებელიც
 არავინა ჭეხვთ... დედა მათი მარტო სულ დაიფანტებოდა!..
 საბრალომ, საჭმელიც უნდა უმოვოს ბარტეებს, მივალერ-
 სოს, ჩაახუმოს, წვიმასა და ქარიშხალშიაც მფარველობა გა-
 უწიოს და მე-კი აქ უნდა ვიჯდე ასე უსაქმოთ, ვიძღერო
 თქვენ დროს კასატარებლათ და შევექცე თქვენგან მოცემულ
 მატარსა და ჰურს!.. არა, არ მინდა ასეთი ცხოვრება! მე
 მინდა ვიმუშავო, მინდა ჩემ ბარტეებს ვაჭამო, ვასვა, ფრენა

ვასწავლო. შემიძლიან უველას ეს გავაკეთო და მე-კი აქ ასე უსაქმოდ ვსივარე კალიაში! ვაი ჩემს უბედურებას, როგორ უნდა აიტანოს უველას ეს ოჯახის მარჩენელმა!

ქეთინო ნაღვლიანათ ჩაფიქრდა.

— საბრალო უკითვლავ, შენ მამაჩემსავით ოჯახის მარჩენელი უოფილსარ!

— მაშ რა გეგონა!.. აბა, მამაშენი რომ წავართვან, რასა იქ?

მოლაღური დაღონებული იდგა, ფეხებს ატევაუნებდა, უშტკენდა და ქეთინოს უურბდებებს არც-კი აქცევდა.

— თუ აგრევა, რატომ ასლავე არ გაფრინდები? დაკითხვა ჩაფიქრებული ქეთინო.

— იმიტომ, რომ მე თავ-მოუვარე ვარ; მოლაღური მართალია ჰატარა ფრინველია, მაგრამ მანც თავის ჰატვი იცის... არ იკადრებს, რაც საკადრისი არ არის. თქვენ რომ ფული გადისადეთ, მიუიდეთ, მეც უნდა სამაგიერო გადაგისადოთ. რითი შემიძლიან სამაგიეროს გადასდა?.. აბა ერთი მითხარით, უველასე უფრო ძრეელ რა გინდათ?

— მე დედოფალა მინდა... უველასფრით შემეკული, თავით ფენამდის მორთულ-მოკასმული... მხარულათ შესმასა ქეთინომ.

— შესედეთ ამ არე-მარეს!.. დაუსტვინა მოლაღურმა და ჩაფიქრდა. — იქნება მოხერხდეს რამე — განავრძო მან ჰატარა სანს შემდეგ — უველას ეს ბუჩქები ჩემკან დავალებული არიან:

მე ვაძორებ მათ ჭიებს, რომლებიც უფუჭებენ ფოთლებს და უწეწინან ღეროებს... ისინი მიშველიან. დედოფალას ტანი თქვენ თითონ შეჭკერეთ და თივით გაავსეთ, ტანისამოსს ბუჩქები მოგიტანენ... აი უუურეთ...

ქეთინომ მოისედა და გაოცდა!

იასამანმა ერთბაშით თავისი ყვაველი გაფურჩქნა დიდათ და დიდათ და ისე ჩამოკვიდა კენწეროებსე, თითქო დედოფალას სოსანი კაბააო, მისი კოკორები-კი თითქო ფენსაცმელებიაო. იასამანის ბუჩქის ქვეშ სომ შრომანას ისე გადაეშალა თავისი ყვაველები, რომ იტყოდით დედოფალას შლიაზა არისო.

— იჰ! რა მშვენიერობაა! — დაიჟვირა ქეთინომ და მივარდა ყვაველებს მოსაკრევბთ, — რა საოცარი და სსსინამოვნო ამბავია! მადლობელი ვარ, მადლობელი, ჩემო სულიკოვ!.. წამოიძახა სისარულით გაწითლებულმა ქეთინომ. — აი ახლა-კი გაძლევე თავისუფლებას!.. თქვა თუ არა ეს სიტყვები, ყვაველებმა დაიწვეს შრიალი, იასამანი სიამოვნებით, ნასათ ნელ ნელა ანძაურდა. მოლადურმა მოისადა თავისი დიდ-კალთებიანი ქუდი, გაიძრო ზიჯაკი, გაშალა ფრთები და სისარულით გაფრინდა მაღლა, ცის სივრცეში... უცბათ ბრას!..

*
*
*

ქეთინო ჩამოვარდა საშინელი სიმაღლიდან და უცბა...

თვალეები გახნილა. ის უჯდა მაგიდას, ხელეები თავ-ქვეშ ამო-
 ედო, გვერდით უდგა კალია, რომელშიაც მოლალური და-
 დონებით გამოიუურებოდა.

თბილი, ნათელი და მსიარული დღე იყო. ღია ფანჯრიდან
 შემოდრიოდა მშვენიერი გამაცოცხლებელი ჭაერი. ნიაჳი ნა-
 სათ აწნევდა იასამანს. თითქოს იმისი ვუაჳილები ქეთინოს
 ალერსით ბაღში იწკვევდა.

ქეთინომ განიწვდინა ხელი და გააღო კალიის კარი.

— ჩემო სულიკო! მიმართა მოლალურს ქეთინომ — გამა-
 ლობ იმ სღაზრისათვის, რომელიც შენ მე ძილში მიაძბე...
 გაფრინდი შენ ბუდეში, შენ ოჯახში, ბარტყებთან... შენ სომ
 იმათი მარჩენელი ხარ... ჩემი შენ არა გამართებს-რა...

მოლალური ერთბაშთ მოცოცხლდა. ტანში გაიძალა,
 მის მძიუებივით თვალეებში უსომო სინარული გამოიხატა.
 მივარდა გაღებულ კალიის კარებთან, რამდენჯერმე უნდობ-
 ლათ მიიხედ-მოიხედა... ერთბაშთ თოფის ტყვიასავით გა-
 მოფრინდა კალიიდან, აეძუა მადლა, მადლა ისე, როგორც
 ქეთინომ სისმარში ნახა, დიდრონ ცაცხვის თავსე შეჭკრა
 კამარა და მერე გაჭკრა ცის სივრცეში.

— ჩემო სულიკო! მშვიდობით!.. შეჭვევირა ქეთინომ, მაგ-
 რამ ის ისე მსიარულათ მიეშურებოდა თავის ოჯახისაკენ,
 სადაც მის მსრუნველობას მოკლებული ცოლი და ბარტყე-
 ბი ეგულებოდა, რომ რაღა ქეთინოს ჯავრი ექნებოდა.

ტასო.

(თარგმანი)

ბუს თავ-გადსხვავლი.

(სენტელერის ზღაპარი)

მთელი ღამე მოუსვენარმა ბუმ უძილოთ გაატარა; დაფრინავდა აქეთ-იქით, აფთხობდა საბრალო ჩიტებს, რომლებსაც ბუდეებში შეეფარებინათ თავი. ჩიტის სამი ჰატარა ბარტყი სომ მთლიანათ გადაელაზა, ერთი მინდვრის თავიკვ გადასროლა თავის გაუძამდარ მუცელში. კურდღელსაც კარგა ხანსა სდია, მაგრამ ვერანს გახდა, უურ-ცქვიტინა ეკლიან ბუხში ისე მოხერხებით შეიძალა, რომ მისი გამოთრევა ბუმ ვერ შეიძლო.

დილაძდის ასე ნადირობაში გაატარა და კანთიადისას გამაძლარმა და ნადირობით დაღალულმა ბუმ დაიწყო დასაძინებლათ ბნელი ადგილის ძებნა.

ბეური იარა — ცოტა იარა და ბოლოს ერთ დიდ ბებერ ფიჭვის ხეში მიაგნო გამოაუღრულს, რომელიც ნისკარტ-მაგარა კოდალას კარგა ხანია თავისთვის გაეკეთებინა; აქ შებანდა გამაძლარი ბუ-ქაღბატონი, ერთი სამჯერ მიტრიალ-მოტრიალდა, აწეწილი ბუმბულები ნისკარტით გაისწორა და სამილეთ მოემსადა.

— აი, აქ დავიძინებ არხეინათ, არავინ შემაწუხებსო—
წაილანაზრკა და მართლაც თვლემს დაწუებითა.

ამ დროს მსემ წვერი ამოჭყო. ტეეში ფრინველებმა გამოიღვიძეს, დაიფთხრიალ-დაიჭიკჭიკეს და საჭმლის საძოვ-
ნელათ ჭალა-მინდორ-ტეეებს მოედვენ. ბუს-კი ნებივრათ ჩა-
ეძინა, მაგრამ დიდხანს არ დასცალდა ეს ნებივრობა: უცებ,
მ.ს ნისკარტთან, რაღაც უსიამოვნო ბზუილი გაისმა. ბუმ
თვალეები გააჭყიტა და დაინახა, რომ ფუღუროში ფუტკრები
დაფრინავდნენ. იმათმა უსიამოვნო ბზუილმა საშინლათ გა-
ანრახა, გაჭკრა თავისი მაგარი, კაუჭა ნისკარტი და ორი
ფუტკარი ზედი-ზედ გადაელაპა. მაგრამ სხვები მაინც მოს-
ვენებას არ ამლეუდნენ და უფრო სმა-მალლა გაბზუოდნენ:

— რა ბოროტა რამა ხარ, ავი სული! შე უსამართ-
ლოვ, რას ერჩიდი ჩვენ საცოდავ დაიებს, რომ უდროვით
წუთისოფელს გამოასაღმეო? ჩაუბზუილეს შიგ ყურში ფუტკ-
რებმა.

— მაშ რას დაბზუით და ძილს მიძლით? აქედან და-
მეკარგეთ, თორემ ეველას გადაგელანავითო. უნასუნა გაბრა-
ხებულმა ბუმ.

— ჩვენ უსაქმურათ-კი არ დავბზუით. დაიბზუილეს ფუტკ-
რებმა — სკამი ძალიან ვიწროობა შეგვექნა და დედამ გამო-
გვსაუნა ადგილის დასათვალიერებლათ. სადაც ახალი «ნა-
უარი» ადვილათ მოთავსდება უნდა ადგილი ამოვიჩნიოთ.
ამ ფუღუროს დასათვალიერებლათ მოვედით, მაგრამ არ გა-

მოგვადგება; შესასვლელი მეტათ დიდა და მის ამომსებას ბეწრი შრომა და ღრო დასჭირდება. ფულუროც ძალიან პატარაა, თორემ შენი მანდვან გამოძევა დადი რამ არ იყო, შეგისხდებოდი ფრთებ ქვეშ და ისეთ დღეს დაგაუენებდი, რომ სულ კუდიტ ქვას გასწოლინებდი. ახლა-კი წავიდეთ, ამხანაგებო, დაანებეთ მაგ ბებერ ბუსსუნას თავი, რამდენიც უნდა იძინოს.

ფუტკრები გაფრინდენ. ბუმ კარგა ხანს იბუსსუნა იბრასა და მეჩე ისევე ჩაეძინა. არ გაუკვლია ათიოდ წამს, რომ ბუს ურებთან სელ-ახლა გაისმა უვირილი.

— გუგუუ! გუგუუ!

— აი, ჯანდაბა შენ თავს, ვიღაცა ხარ!— გაბრახებით წამოიძახა ბუმ და წამოუყუდა ფულუროს შესავალთან. სედავს დასკუპულა მის წინ, ხის ტოტსე, ნაცრისფერი გრძელ-კუდა ფრინველი და, რაც ძალი და ღონე აქვს გაიძახის— გუგუუ! გუგუუ!

— ვინა ხარ, რომ აგრე ღრიალებ? დაეკითხა ბუ.

— მე ვარ, მძობილო, გუგული!

— რა გინდა? რას ღრიალებ?

— შვილებს ვუძახი.

— სადა გუავს შენი შვილები? რატომ შენთან არ არიან?

— ჩემთან იმიტომ არ არიან, რომ რაც კვერცხები დავდე სულ აქეთ-იქით დავარიკე, სწვის ბუდეებში. სულელმა პატარა ჩიტებმა გამოძინიკეს, გამიხარდეს და დაფრინეს.

ასლა დაუდივარ და ვუძასი, მაგრამ ჩემი შვილები უურს არ მიგდებენ, ასლას არ შეკარებიან--დაიგუგუნა გუგულძან.

— ასია შენსე, ზარმაჯო, მუქთა სორავ! რატომ შენ

თითონ არა სრდი შენ შვილებს? ეოველი ფრინველი თითონ იკეთებს საკუთარ ბუდეს და სრდის შვილებს. აი, ვთქვათ მე, ეველა ბორბო ბუს მეძახის, მაგრამ შვილებს კი მე თითონ ვსრდი; ვაჭმევ, ვასმევ, ფრენას და საჭმლის შოვნას ვასწავლი და მსოფლით მძინ დაჯანებებ სოლმე თავსა.

— ეჭ, ჩემო ნათლი-დედავ, რაც იმათ წვალება უნდათ! ვერაფრით ვერ გააძღობს ჰატრონი. მთელ დღეს უნდა იფრინო და იმათ გასაძღობათ ჭია-მატლებსა და ბუს-ჰეჰელებსა სდიო. არა გეთაუვა, სადა მაქვს ამაების თავი! მე თავისუფლება მიუვარს, მხიარულობის მოუვარული ფრინველი ვარ; უნდა ეველგან ვიარო, ეველა ფრინველების ღზინსა და ქორწილში ვიქეიფო! აბა სადა მტალიან ბარტყების სალაღობოთ?

— მაგიტომ არის რომ ეველა შენ კლანძღავს! უნასუნსა ბუმ—მე-კი ასლა თავი დამანებე, შენი ებედობის თავი არა მაქვს. თუ დმერთი გწამს შორს წადი და იქ რამდენიც კინდა იევირე, აქ ძილს ნუ იძილი, თორემ ჩემი მაგარი ნისკარტის ამბავი სომ გაგიგონია? სულ ლუკმა-ლუკმათ გაქცევ.

გუგულს გულში შიში მიეცა. ერთი-კი მიამხსა: «მე-ხი-კი დაგეცა მაგ განიეებულ თავსეო» და გაფრინდა. აბა იმისთანა მაგარ ნისკარტას, როგორიც ბუ არი!—გუგული რას აჯობებდა!

უძილობით გაბრეებული ბუ ისევ ფულუროში შებრუნ-

და, დასუჭა თვალები და სამილეთ მოემზადა. მაგრამ მისი დადინება აგრე ადვილი არ შეიქნა. უცებ იმისთანა მხიარული სიმღერა გაისმა, რომ ძილი მოუსერსებელი იყო. გამოისყდა ბუმ ფულუროდან და სედავს, რომ ფიჭვის ტოტებსე შემომსნდარბ მთელი გუნდი ტვის ჩიტებისა და კაბქთ ჟივილ-სივილი.

— აქედან დაიკარგეთ, თქვე ებედებო! რას ღრიალებთ, ვერა სედავთ, რომ ვიძინებ? შეუბუსჯუნა ბუმ ჩიტებს.

ჩიტები ჩააცქერდენ ფულუროდან კადმოუდებულ მასინჯ ბუს; მის სვედსაებ გასიებულ თავს, სამასსნართ გამოჭეტილ უშველებელ ბრიალა თვალებს და უფრო სმა-მადლა მოჭენენ სიცილ-ჭიჭიკს.

— რა უშნო და სასაცილო შესანედავი ხარ, შე უბედურო, უხასუსეს ჩიტუნებმა. არა, ახლა რადროს ძილია? თვალებს რო აგრე აჭეებ — გაისედე ცასე მსე რა ბრწეინვალეთ ანათებს! ეველა ფრინველებმა და მსეცებმა რამდენი ხანია გაიღვიძეს. ჩვენ ვისაუსმეთ კიდეცა და ახლა ვიძიდერთ. კემრეელ საუსმის შემდეგ ნასე რა მხიარულათა ვართ. ან-კი რა გვაქვს სადარღელი; მძვენეირი დარია. საჭმელს სადამოსაც ბეგრს ვიშოვით. რადროს ძილია, შე ერუსუნავ! განა ღამე-კი ვერ კავძლებით ძილითა?

— თქვენი საქმე სხვა არის! წაიბუსუნა ბუმ — მე მთელი ღამე შრომაში გავატარე და ახლა მოსვენება მინდა.

— ოი, მესი-კი დაგეცა მბე სვედა თავსე. რაო! შრო-

მაშიო! შენმა სიცოცხლემ, შენ რომ მუშა-ქალი ბძანდები! აგერ საცოდავი კიოტა; მწუნარებისაგან რომ ბოლო მოკუნტვია, ვინ შეჭამა მისი სამი ბარტუა, თუ არ შენ? ამას ეძახი შრომას, შე ბებერო კუდიანო?

— შე შეჭამე თუ სხვამ, ეგ თქვენი საქმე არ არის. ახლავე გამოვალ ამ ფულუროდან და შე თქვენ გაჩვენებთ ჩემი მაგარი ნისკარტის ძალას.

— დიას, როგორ არა! როდესაც მზე ბრწყინვალეთ ანათებს, ჩვენ შენი არ გვეძინიან— უპასუხეს ჩიტებმა. კარგათ ვიცით რაც ძალა გაქვს. შენ ხომ დღე ვერაფერს სედავ, კიდევ რომ გამობრძანდე ვერას დაგაკლებ; ეგ უშნო ნისკარტი რამდენიც გინდა აკაპუნე, დანახვით-კი ვერ დაგვინახავ და! ჩვენ ღამე გვეძინიან შენი, ნელ-ნელა, რომ მოგვეპარები სოღმე და საშიშარი ბრიალა თვალებით ჩვენ ბუდეებში იჭეიტები, აი მაშინ ვერას დაგაკლებთ.

— რა უურს უკდებთ, დებო! ჩამოვრია ღანჯარაკში ბედურა— მოდი ერთი კიდევ ვიმღეროთ, რაც შეგვეძლოს სმა ძაღლა, ეგება მაგ ბებრუსანას მთელ ღამეს არ დაეძინოს, თორემ თუ ახლა ძილით გაძღა, ამაღამ სულ ამოგვწუვეტს უველას.

ბუ საშინლათ გაბრახდა. თუმცა მისეს ბრწყინვალეთ გაქონდა კაშკაში, მაგრამ მაინც დახაირა გამოფრენა, რომ თავ-გასული ჩიტები დაეფთხო. ამ დროს, მის ბედათ უშველებელმა ქორმა დაუწროლა მოჭიკჭიკე ჩიტებს და და-

აფთხო. იმათ შიშით ბუ სრულიად დაავიწყდათ და ფაცხა-
ფუცხით დაბურულ ტეისკენ გაფრინდენ.

ბუმ ქორს მადლობა გადაუსადა, ისევ ფულუროში შეფ-
რინდა და ღრმით ჩაეძინა.

მაგრამ დიდხანს არც ახლა დასცალდა ჩვენს ბუსხუნას
ძილი. გაისმა რაღაც ძლიერი კაკაკუკი, თითქო ხეს ცუღ-
სა სცემენო. ისევ გადმოუუდა გულ-მოსული ბუ და ნახა,
რომ მისკუპია ხეს შავი რაღაც ფრინველი, თავსე მოწითა-
ლო ქონჩინი და თავის გრძელ, მაგარ ნისკარტსა სცემს
ხეს და გააქვს ბავი-ბუგი.

— ვინ აკაკუნებ მანდა? იკითხა ბუი.

— მე ვარ ხეაკუნა-კოდლა.

— რათ აკაკუნებ და ძილს მიფთხობ?

— როგორ თუ რათა? ჭამა მინდა! სედავ რამსიგრძეთ
გავხეთქე ხის ქერქი! ამ ქერქებ ქვემ დაჭიანებული ხეა და
იქ-კი მზავალი ჭია-მატლები ბუდობენ. მე იმათ ჩემი წვე-
ტიანი ნისკარტით ვზოულობ და ვსაზრდოვობ.

— მე რომ შენი ნისკარტის ბავი ბუგი ძილს მიფთ-
ხობს? შეღრიალა ბუმ.

— მაგის მეტი ჯავრი ნუ მომცეს ღმერთმა — უნასუნა
კოდლამ — უველას თავის მუცლის ჯავრი აწუხებს. შენმა
თავის გახეთქამ, შენი გულისათვის კემრიელ ჭიებს თავს
დავანებებ! აკერ, ამი კვერდსედაც ვატეობ ფუტუროს, აბა
ერთი დავაკაკუნო.

კოდლასაც ბუსაებ მავარი და წვეტიანი ნისკარტი აქვს და ამიტომ ბუმი ველარაფერი უთხრა, ვაი თუ მავრობოსო და ძალაუნებურათ ეურს უგდებდა კოდლას ნისკარტის ბავი-

ბუგს. ბევრი იბუსდუნა, ბევრს ეცადა, მაგრამ ვერ დაიძინა, ისე მაგრათ და შეუწერებლათ გაისმოდა კოდალას ნისკარტის ბაგი-ბუგი.

როდესაც მთელი ხე მოიარა კოდლაძე და უველგან და-
 ათვალიერა დაფუტურობული ადგილები, გაფრინდა და ბუ-
 მაც ცოტას ხანს მოისვენა, მოიკალათა და ძილი დააპირა,
 მაგრამ ძალე ისევ გამოაფხისლეს. უცებ ვიღამაც თავსე რა-
 დაც წვეტიანი ჩაუკაკუნა.

— ვაიმე, მეტყინა, რომელი ხარ, რომ აგრე იცემები.
 შეჭკვირა ბუმ.

— მე ვარ, ნათლიავ, ევაჟი! ბნელაში ვერც-კი შეგამჩ-
 ნიე.

— რა გინდა ჩემგან?

— შენგან რა უნდა მინდოდეს! ისე შემოვიხედე ფულუ-
 როში, იქნება ჩიტის ბარტეები იყვენ შემალულები და ზი-
 რი ჩავიტკბანურო-მეთქი, და რაკი შენ აქ ეოფილხარ, ჩემო
 სვინავ, აბა რაღას დასტოვებდი! უეჭველია აღარა გადაგრ-
 ჩებოდა რა! მე და შენ საჩხუბარი არა გვაქვს-რა, ერთმანეთს
 ვერას დავაუვდროთ, ისევ სხვაგან გაუფრინდები.

ევაჟი რომ გაფრინდა ბუმ კარგა ხანს იტრიალა თავის
 ბუნაგში. თავი გაბრუებული ჭქონდა, სულს ძლივს ითქვამ-
 და. ბოლოს დამშვიდდა და ჩაქმინა.

ერთ საათს კარგა ეძინა, მაგრამ მერე ისევ გამოადვი-
 ძეს; ვიღაც ნისკარტსე რაღაც რბილს უსვამდა. ბუმ გაბრა-
 სებით დაიფრუტუნა, განსილა თვალები და რას სედავს:
 თეთრი ციკვი გადმოსკუპულა ფულუროს შესავალში და თავ-

ვის ბამბუკა კუდს ბუს ნისკარტზე უტაცუნებს. გაბრანებულმა ბუმ ისე გააღო ნისკარტი, თითქო ციყვის მთლიანათ გადაელანა უნდაო, მაგრამ ციყვი უცვებ მოტრიალდა და თავისი წვეტიანი კბილები დააკრიჭა.

— რა გინდა? რისთვის მოსულხარ? — შედრიალა ბუმ — ჩემ ბუდეშიაც აღარ მასვენებთ?!

— როგორ თუ შენ ბუდეში? — უხანუსა ციყვმა — შენი სვედა თავის განუთქამ შენი ამენებულია. ჩემი ბუდეა და არა შენი. მე აქ გამოვხარდე შვილები. აქამდის სხვა ადგილებში ვასეირნებდი, ახლა მინდა ისევე აქვე მოვიყვანო, თორემ იქ, სადაც ახლა არიან, იმითი დატოვება არ შეიძლება. დამეკარგე აქედან, შე ბებერო მუქთა-ხორავ, შეჭყვირა ციყვმა — განა როდის გიცხოვრია ამ ადგილს, რომ ახლა მოკვალანთნია შივ!

— შენ თითონ დამეკარგე აქედან! ეკ არის რაღა, და გიჯერე! რითი დაამტკიცებ, რომ ეს შენი ბუდეა.

— აი რითი! — უთხრა ციყვმა და დაუწყო ფულუროში ერთ ადგილს თხრა. მალე ციყვმა იქიდან ამოთხარა რამდენიმე თხილი და კაკალი. — ხედავ, აქ ჩემი სარჩია შენახული! ჩემს მეტმა არავინ იცის რომ აქ ბევრი თხილია და მალული. შე ერუჩუნავ! ახლა ხომ მიხვდი რომ ჩემი ბუდეა. ჩქარა დამეკარგე აქედან!

— არ წაუვალ, — შედრიალა გაბრანებულმა ბუმ — შენ როგორს ბედავ, რომ აქ დიასახლისობ და ბუდიდან მაკდებ!

მე გამოძინება შინდა და არაფრის გულისათვის აქედან არ-
სად წავალ. გამეცალე, თორემ კლანჭებით სულ თავბირს
დაგაფხაჭნი და ნისკარტით ლუკმა-ლუკმა გაქცევ.

ბუ და ციუვი საომრათ მოემსადენ. ბუ ვადანბრუნდა და თავისი მოკაუჭებული ნისკარტი და ბასრი ბრჭყალები მოიმსადა. ციუვმაც კბილები დაკრიჭა, წინა თითები გამოიძვირა და დააპირა, რომ ბუს შივ გაჭყეტილ-ბრიალა თვალებში სწყობდა. ამ დროს უურ-მასვილ ციუვს, რადაც ფაჩური შემოესმა. ის სწრაფათ მოტრიალდა და ძირს ვადმოისედა.

— ეჭე, ქაღბატონო, შენთან საომრათ აჯარა მკაღიან. ამ ფულუროსკენ კვერნა მობრძანდება და მე, სწორე კითხრათ, არაფრათ მინამება მისი ჰირისპირ შესვედრა. — მინამხა ციუვმა, ამოხტა ფულუროდან, საჩქაროთ გაექანა ხის წკეროსაკენ და ვავიდა ისეთ წვრილ ტოტსე, სადაც კვერნას ვასვლა ვერ შეეძლო.

არც ბუს იამა ამ სტუმრის წკევა, კარგათ იცოდა მისი სიპარჯვისა და ბასრი კბილების ამბავი. ძილისათვის ვიდა იფიქრებდა, მეტი ვსა არ იყო, ბუს თბილი ბინისთვის თავი უნდა დაენებებინა.

კამოფრინდა ჩვენი დიდ თავა ქაღბატონი და ვაუდვა ვსას, მაგრამ ბრწეინვაღე მსემ ისე დაუბნელა თვალები, რომ დიდხანს ფრენა ვერ შესძლო და შემოჯდა ერთ ჰატარა ხის ტოტსე. მისი ფრთების ფართხუნსე ჩიტები დაუთხნენ, ვაიძაღენ მთელ ტყეში და მალე იმ არე-მარესე ვვალა ფრინველებს აცნობეს, ჩვენს ბინასე, ჩვენი მტერი ბუ მოფრინდაო.

შეიქნა ერთი ალიაქოთი. უოველი მხრიდან მოფრინდნენ: მოლადურები, შოშიები, ჩხარტუები, მესკიები, ჭიჭაუები, ბელურები და სხვა მრავალი წვრილი ფრინველები; უველა ესენი შემოესივნენ ბუს და დაუწვეს კორტნა—წვალებს და დაცინვა.

— ერთი უფურეთ დებო, ამხანაგებო, ამ სასაჯილო მანინჯ ფრინველსა! ეს ბოროტი ბუ არის, რომელიც ღამ-ღამეობით მოსვენებას არ გვაძლევს და მრავალ დიდსა და ჰატარა ჩიტებს იჭერს და სჭამს. ნათლიდედას ვახლავართ, როგორ კიკითხოთ? თვალი-კი გამოკებოწა, აჭანდე! ახლა კი ჩვენ სელბი ხარ, შე ბრუცუცა; დღე სომ ვერაფერს ხედავ და არა შეგიძლიან-რა და აი, სწორეთ ახლა ამოვიერთი შენ ჯავრს! ბუმბულს მთლათ გაგაცლით და თვალბნაც დაგოსრით გაიძახოდენ ჩიტები.

უბედურ ბუს მართლა შემოესიენ გარს ჩიტები და ისე კორტნიდენ და წიწკნიდენ, რომ არ იცოდა სად დამალულიყო. ხან ნისკარტს აკაზუნებდა, ხან თვალბნს აბრიალებდა, მაგრამ ვერას სდებოდა. ამ სმაურობასე მოფრინდენ უფრო დიდი ფრინველებიც: ევაგები, ჭილევაგები, კირკიტები, კაჭკაჭები და ჩაერიენ ბრმოლაში.

ბუმ იგრძნო რომ ვერას განდებოდა და გაქცევა გადასწყვიტა. გაჭირვებით ააფართოუნა აწეწილ-დაწეწილი ფრთები, დაიძრა ადგილიდან და გაფრინდა დაბურულ ტუისაკურ. ჰატარა ჩიტები კიდევ დიდხანს მისდევდენ ჟივილ-სივილით და ფრთებზე ბუმბულებს აწიწკნიდენ, ბოლოს დაანებეს თავი და დაბრუნდენ თავიანთ ბინასე.

ბუმ იფრინა, იფრინა და ბოლოს მიუვალ ტყეში შეაფარა თავი ერთ ნამკს, რომელიც ძლიერ ქარს ვადაქტენა. ნამკვი ისეთ რიგათ იყო ვადატენილი, თითქოს საჯანგებოთ სამაღაზვი გაუკეთებიათო; ქვეშაც ერთი დიდი ქვა დაუხვდა, ჩვენს განდევნილ მოგსაურს.

აი ამ ქვისა და ნამვის მოწულებით ბუმ იპოვა ისეთი მიუვალი კუთხე, სადაც არც ერთი ფრინველი არ მიფრინდება და არ დაუფთხობს ძილს.

შეფართხუნდა ბუ თავის ახალ თავშესაფარში, დიდხანს ისწორა აწეწილ-დაწეწილი ფრთები, სიამოვნებით შეიხვანხვალა და ისე დაიძინა, რომ დაღამებამდე არ განძრეულა.

ს. ციციშვილი.

„პატარა სოფელი“.

ვერ კუკურო გაუშლელი,
 პირმშოვ დედის, გასაზრდელი,
 ზეცა სხივით მოგეგება,
 ფიანდაზათ დაბლა მდელი!

გამოცანა უცნაური,
 პაწაწკინა მოგზაური
 ციურ ჯილდოთ მოეღენილხარ
 დედის ალერსს მონაწყური!..

თვით მთრთოლეარე, რალც შევებით,
 „ნანიანსთან“ შეთანხმებით
 შენც ჟღერტულებ გაუგებარ,
 საიდუმლო ციურ ხმებით...

ხარ იმედით ხორც-შესხმული,
 უნაკლოლო, ყოვლად სრული;
 შენს დასაწყისს თუმცა ეხედაეთ,
 მაგრამ ვინ უწყს დასასრული?

ეჰ, კოკობო ვარღო ველის,
 ცხოვრებაში რა მოგელის?
 უფრო მაზე ვძრწი, ვაი თუ
 მსხვერპლი გახდე შენც სიბნელის!

ამ ნეტარ ღროს გაიხსენებ,
 ტანჯვის ფიალს რომ იგემებ;

„პატარა ტოტოს“

ტალღას დაგკრავს სხოვრების ზღვა
და შენც მაშინ ინაე გემებ.

მომავალი ვაჟკაცსა სრულს
ბრძოლას მოგთხოვს თვით ხელ-ჩართულს...
მაგრამ ჯერ ედუმ... და ამითი
არ შეგიკრთობ უმანკო გულს!..

ვშიშობ მეტი გაგიბედო,—
ჯოჯოხეთში ჩაგახედო!..
სანამ დრო გაქვს—იფთქრიალე,
ინაეარდე, ჩემო მტრედო!..

ჯერ კუკურო გაუშლელიო,
პირმშოვ დედის, გასაზრდელიო,
დრომ თუ გთხოვოს—თავი დასდე,
როცა მოიხელ-და-ხელიო!..

დ. თამაშვილი.

ტ უ რ ფ ა

(ზღაპარი)

დესლაც—იქნება რამდენიმე ასი წელიწადი—ერთს დიდს ტყეში სცხოვრებდა პატარა ქალი, სახელად ტურფა. დედ-მამა არა ჰყვანდა. სახლად მუხის ფუტურო გაეჩინა, საჭმელად—ტყის ხილი და სასმელად—წყაროს წყალი. ამბობენ ძალიან ლამაზი იყო და ტურფას სახელი იმიტომ დაურქმევიათ, მაგრამ შევნიერებაზედ უფრო საკვირველი თურმე ხმა ჰქონდა. რაც ტყეში ფრინველი ბუდობდა ყველა ტურფას მეგობარი იყო, ყველას უყვარდა მისი გალობა. ფრინველებს ტურფას სიტყვა ესმოდათ, ქალსაც მათი შტვენა.

ჩიტებისათვის სამსახური ტურფას არასდროს ეზარებოდა, ხან ბუჩქებში კაცის დაგებულს მახეს მოშლიდა, ხან ბუდესთან მიპარებულს დედოფალს ან კვერნას გალაღავდა და ხან ზამთარში საკენკს დაუყრიდა.

ჩიტებს გარდა ყველა ტყის მწერიც—ქია თუ ბუზანკალი—ტურფას მოყვარე იყო.

ერთს ზაფხულის დილას ტურფა გზის პირზედ ბუჩქებში შესულიყო და მავალსა ჰკრეფდა. უეცრად მოესმა დიდი ხმაურობა, ფეხის ხმა, კენესა და გინება, იარაღისა და ბორკილის ჩხარუნნი. მიიხედა და ერთი საცოდავი სანახავი თვალ-წინ წარმოუდგა. ტყუპ-ტყუპად შებორკილი მრავალი ტუსალი მოდიოდა. ხამის ტანისამოსზედ ეტყო-

ბოდა, რომ გლეხები იყვნენ. სიარულისა და სიცხისაგან ქანცი გასწყდომოდათ. ბევრი ტიროდა. ზოგი მოხუცი ბორძიკით ძლივს მიდიოდა. ვაი იმას, ვინც შედგებოდა! ასი ჯარის კაცი ტუსალებს გარს შემორტყმოდნენ და ჯობით ერეკებოდნენ.

ტურფამ ეს რომ ნახა, შეშფოთდა. მივიდა ერთ ჯარის კაცთან და ჰკითხა:

— ლეთის გულისთვის მიბძანე, ბატონო, რა დაუშაგებია ამ ხალხს?

— ჩვენს დედოფალს, ქერა ხვარამხვს, არ აძლევენ რაც გადასახადი მართებსთ.

— რა გადასახადი მართებსთ?

— დოლის ნახევარი, ჭინახულის მეოთხედი და ყველა სოფლიდან იმდენი ვერცხლი, რამდენიც გუთანი ხნავს, რამდენიც წისქვილი ფქვამს და რამდენს კერასაც კომლი ასდის.

— ოღონდაც, ხვარამხვ დედოფალი უწყალიო ყოფილა, თუ ეგრე სჩაგრავს თავის ყმებსაო, — თქვა ტურფამ. — ახლა-კი მესმის: ეს ნაცემი და ბორკილ-გაყრილი გლეხები თურმე იმიტომ არ იძლევიან გადასახადს რომ ღარიბნი არიან და არა იმიტომ რომ არ უნდოდესთ გადასახადის მიცემა, ეგ ხალხი უბრალო ყოფილა.

— უბრალოა თუ ბრალიანი, იქ-კი უნდა გაერეკოთ, საითაც ნაბძანები გვაქვს.

— ციხეში, განა?

— ჰო, ციხეში. ხვარამხვ დედოფალს ციხე დარბაზის ქვეშ ისეთი ბნელი საპყრობილე აქვს... ბაბაჰუებით, ვირთაგვებით და ბაყაყებით საესეა. ტუსალები წუმზეში ჰყრიან და ქერის პურის მეტი საყვებად არა აქეთ-რა.

— დიდხანს იქნებიან ჩამწყვდეული ეს გლეხები?

— უეჭველია, სამ-ოთხს წელიწადს, თუ არ დაეიწყათ. მაშინ-კი...

ტურფამ არღარა გამოჰკითხა და გაჰყვა ტუსალებს. ჯერ თავ-

ჩალუნული მიდიოდა, მერე, სკეინჩას გალობა რომ მოესმა, აილო თავი და თითონაც დაიწყო მღერა. მღეროდა, რომ ავღრის შემდეგ მზე გამოანათებს და ჭირს სინაზული მოჰყვებაო, რომ კაცმა არადროს იმედი სრულებით არ უნდა გადიწყვიტოსო. ტურფას ხმა მსმენელთ გულში სწედებოდა და ნუგეშსა და სიბრალულს უნერგავდა. ამიტომაც მოხდა, რომ ტუსალებს ცოტაოდენ დაევიწყდათ თავიანთი გაჭირვება, ჯარის კაცებს-კი გული მოეღბათ. კარგა დაღამებული იყო, როცა ტურფა შინისკენ წამოვიდა, მაგრამ გამოსაღმების დროს ერთხელ კიდევ გაამხნევა გლეხები: „გულს ნუ გაიტეხთო!“

ასე ამბობდა ტურფა თავისი გულ-კეთილობით, თუმცა თითონაც კარგად ესმოდა, რომ ასეთს უბედურობას ძნელად თუ ეშველებოდა რამე და ნაღვლიანი დაბრუნდა თავის ფულუკროში დასაძინებლად.

ორი დღე სიზმრიე თუ ცხადიე, ტურფას მუდამ თვალ-წინ ედგა ერთი სანახავი: ბნელი საპყრობილე, სადაც თალიდან წვეთი ჩამოდიოდა და მიწაზედ დაყრილს კაცის გროვას საზიზლარი ბაყაყი და ვირთაგეები ეხვეოდნენ.

მესამე დღეს, ტურფა რომ წყაროს პირზე თავს ივარცხნიდა და სარკის მაგიერ წყალში იყურებოდა, ირემმა გაურბინა. უკან მოსდევდა გრიგალსავით სულ-დაღეული ძაღლის ხროვა; მერე ოციოდე მეძაღლე, უზანგზედ წამომგარნი, რომელნიც ჭინკებსავით ჰკიოდნენ; მას შემდეგ მოაქვენებდა ბწყინვალე თავად-აზნაურობა ხელ-შუბიანი; და ბოლოს თეთრ ტაიჭზედ ქალი თავის მსახურებითა. ქალი პირ-ქუში და ამაყი სახისა იყო; გაშლილი თმა წითელი ოქროსფერისა ჰქონდა; ფარჩის კაბა ეცვა და მხრებზედ მანდილი წამოესხა, ერთის მსხვილის აღმასის ღილით შეკრული.

მონადირეებმა რომ ჩაიარეს, ტურფამ იფიქრა: „ეს ქალი უთუოდ ქერა ხვარამზე დედოფალი უნდა იყოსო!“

დედოფლის სახელის ხსენებაზედ მოაგონდა საცოდავი გლეხები

საპროზიკში დამწყვედული, და თითქო დედოფალი წინ სდგო-
მოდესო, მუშტით დემუქრა:

— უი, შე ავეგულო! ნეტამც, ნეტამც...

ტურფას უნდოდა დაეწყევლა, მაგრამ რადგანაც თავის დღეში
აგი სიტყვა ჯერ არ წარმოეთქვა, ნატერა ასე დაასრულა:

— ნეტამც დაგკარგოდეს ეგ პატიოსანი თვალი, მანდილზე რომ
გასხიაო!

ამაზე უარესი წყევლა ტურფამ ვეღარ მოიგონა. მალე მოშორ-
და წყაროს და გასწია ტყეში სასეირნოდ.

შუადღე გადასული იყო, როცა ტურფა ტყისპირს გავიდა და
ერთ სოფელს მიუახლოვდა. სოფელს რაღაც არა-ჩვეულებრივი მოძ-
რაობა ეტყობოდა. სოფლელები გარს შემოხვეოდნენ ერთს კაცს,
წითლად ჩაცმულსა, რომელსაც ერთს ხელში ეკალ-მუხის ჯოხი ეჭი-
რა და მეორეში—ბუკი. ხელ-ჯოხიანმა ჯერ ბუკი დააჭყვირა და მე-
რე ისეთის ხმით დაიღრიალა, რომ ქათმები გაიფანტნენ და ქოხებმა
ზანზარი გაიღეს. აი რასა ყვიროდა ის კაცი:

— ბძანებთა უმალღესისა, ძლევა-მოსილისა, საკრძალაისა და
უკადრისა დედოფლისა ჩვენისა ხვარამზისითა, ქვეყანისა ამის და მრ-
ვალთა სხვათა ხელმწიფისა, ყველასა და ყოველსა ვაუწყებთ, რომე
მეფობამან მისმან დაჰკარგა დღეს დილით, ნადირობისას, აღმასი,
რომელიც თვალის ჩინის უძვირეს მიაჩნია. ვინცა იპოვის და მიართ-
მევს მის მეფობას დაკარგულსა მას თვალსა პატიოსანსა, ნება აქვს
ითხოვოს, რასაც მოისურვებს და სათხოვარი იგი მყისვე აღესრულე-
ბისო.

თქვა და წაიდა, ამაყი. სოფლელები დაიშალნენ:—მოდო შენ
და ამ უზარმაზარ ტყეში დაკარგული აღმასი იპოვეო! ასე ამბობ
დენ თავის გუნებაში გლეხები და მხრებში იჩიებოდნენ.

ტურფამ, როცა გაიგო ქერა ხვარამზეს მანდილის ღილი დაჰკარ-
გეიო, ჯერ გაუხარდა — ნატერა ამისრულდაო, და გულში ჩაეცინა კი-

დღე:—მალე-კი არ იპოვნინ იმ პატიოსან თვალს, თუ ჩემს მეტრ მძებნელი არაეინ გამოჩნდაო!

მაგრამ ცოტა ხანს შემდეგ უცბათ რაღაც მოაგონდა და სრულებით შეიცვალა აზრი. წამოვიდა ისევ ტყისაკენ და გზა-და-გზა თავის თავს ეუბნებოდა:—მოსძებნე, ტურფაე აღმასიო!

თავის ფულუროსთან-კი რომ მივიდა, დაიწყო მღერა:

ჩიტებო, ჩიტუნებო,
 მალე მოფრინდით ჩემთანა!
 მიშეეღეთ თქვენსა მოყვარეს.
 მოდით, ჩიტებო, მოფრინდით!..
 ჩქარა მოცოცდით, ჭიებო,
 მოფრინდით, ბუზანკალებო!
 თქვენცა სჭირინართ ტურფასა,—
 მეგობარს დამეხმარენით.

თქვა თუ არა მუხის გარშემო შეიქნა ჩიტების ფთქრიალი, ქვეით-კი მოისმა ჭიების ფუსფუსი და ყველა ბალახის ნამცეცხიდან ქინძისთავისავეით მწვეტი თვალეები იცქირებოდა. პატარა ქალმა პირველად ბუღბუღსა ჰკითხა:

მგოსანთ მეფეო, ხომ არ გინახავს
 დედოფლის თვალი პატიოსანი,
 ნადირობის დროს აქ დაკარგული?

ბუღბუღმა უპასუხა:

დაო ტურფაო, მიწას არ დაეცქერ
 და არ მინახავს დედოფლის თვალი
 პატიოსანი აქ დაკარგული.

მხოლოდ ერთს ეხედაე თვალ-მარგალიტსა,—
 ცაში ვარსკვლავსა, მოციმციმესა.

მერე ტურფა შაშვს მიუბრუნდა და ასე ჰკითხა:

ლამაზო შაშვო, ნისკარტ-ყვითელო!
 შენ ხომ არ ნახე დიდი აღმასი

აქ რომ დედოფალს დაუკარგავსო?
 და შაშვმა მიუგო:

ჩემო სულიკო! აბა საიდან
 მეცოდინება თვალის ამბავი?
 ეს მთელი დღეა მასხართ ეივდებ
 საძაგელს ჭოტსა, ჩემს ბუდეს წინა
 იფლის ხეზენდა ამოტუზულსა.

სხვა ფრინველებმაც ამაზედ მეტი არა იცოდნენ-რა დედოფლის
 აღმასისა. თვით ყვესაც თურმე არა ენახა-რა. ცოტა არ იყოს და
 ღონდა პატარა ტურფა. მერე ჭივბსა და ბუზანკლებს რომ დაჰხე-
 და, ჭრიჭინობელას თვალი მოჰკრა და დაუწყო ასე მღერა:

ლამაზო ჭრიჭინობელავ!
 მითხარი, ეგებ შენ იცი
 სად არის დიდი აღმასი,
 ხეარამზის დანაკარგიო?

ეს რომ თქვა ბალახიდან წერილი ხმა მოისმა:

ჭრი-ჭინ, ჭრი-ჭინ! ღიახ ეიცი,
 აქვე გღია, ჩემს სახლს წინა,
 რეჰანსა და კამას შუა.
 თუ ინებე, მიგიყვანო.

— ტყუილად ნუ ირჯები, მე კარგად ეიცი საცაა შენი სახლიო,
 —უთხრა ტურფამ და მაშინვე გაიქცა ჭრიჭინობელას ხერელოსაკენ.
 ნახა აღმასი, აიღო, სარტყელში გამოჰკრა და პირ და-პირ დედოფ-
 ლის ციხე-დარბაზის გზას გაუდგა. კარგა დაღამებული იყო, სამეფო
 სასახლეს რომ მიადგა. ბერს ეხეწა კარის დარაჯებს,—გამიშეით,
 დედოფალს დაკარგული აღმასი მოეუტანეო,—მაგრამ მაინც არ შე-
 უშვეს. თქვეს თუ, ახლა დედოფლის ძილის დრო არისო.

— მაშ თუ აგრეა, —თქვა ტურფამ, —აქედანაც გვაღვიძებო.

და მისი უცხო, ტკბილი და ძლიერი ხმა გაისმა ღამის მყულ-
 როებაში:

გაიღვიძე, დედოფალო!
 ტყიდან მოველ, ტურთა მქვიან,
 ჩიტებისა მეგობარი...
 გაიღვიძე, ხვარამზეო!
 სარტყელში მაქვს გამოკრული
 დაკარგული შენი თვალი...
 გაიღვიძე, დედოფალო!
 ყინულს რომ ჰკაეს სიწმინდითა,
 ელფარებით—მზისა შუქსა,
 გაიღვიძე, ხვარამზეო!

კოშკში ფანჯარა გაიღო და ქერა ხვარამზემ იკითხა:

— ეგ ვისი ხმა მესმის საუცხოო? მეზმანა თუ მართლა მოვი-
 და ვინმე და ჩემი მანდილის ღილის პოენა მახარა?

— აქა მაქვს შენი ალმასი,—თქვა ტურთამ,—ხედავ, როგორ
 ბწუინავს?

თუმცა არ ეკადრებოდა, მაგრამ დედოფალი თითონ ჩამოხდნ-
 და ციხე დარბაზის კარამდე. თან ახლდნენ რამდენიმე პირის-ფარე-
 ში კელაპტრებითა. ხვარამზე მივიდა ტურთასთან, გამოსტაცა ხელი-
 დან ალმასი და უთხრა:

— ახლა თქვი, გოგონავ, რა არის შენი ნატერა და კვლავ სიტყ-
 ვას გაძღვე, აგისრულო.

— გვედრები, დედოფალო, აპატიე და განათავისუფლე გლე-
 ხები საპურობილეში რომ გყავს დამწყვედეულიო.

ქერა ხვარამზემ წარბი შეიკრა, შედგა ერთ წამს და ბძანა:

— განათავისუფლეთ ტუსალები. გააღეთ ყველა საპურობილეების
 კარები. დედოფლის სიტყვა გარდუვალია?

აღ. საჩაჯიშვილი.

ვაბრიელ ეპისკოპოსი და დიაკვანი.

რთ დილას იმერეთის მღვდელ-მთავრის ვაბრიელის სადგომის ეზოში შემოვიდა ერთი სოფლის დიაკვანი, რომელსაც ილღიაში ფეხებ შეკრული ინდოური ჰქონდა ამოჩრილი და ხელში ღოქით ღეინო ეჭირა. დიაკვანს მღვდელ-მთავარი თავის ღღეში არ ენახა და ახლა მასთან სათხოვნელათ დიდის კრძალვითა და შიშით მოდიოდა.

როდესაც სადგომს მიუახლოვდა დაინახა ერთი სულიერის პირა, რომელსაც უბრალო კაბა ეცვა და შეშას ხერხაედა. დიაკვანმა იფიქრა,

ეს უთუოთ მღვდელ-მთავრის კვლენიკიაო და შემდეგი თხოვნით მიმართა:

— მღვდელ-მთავრის ნახვა მინდა და, თუ შეიძლება, მოახსენე მიმილოსო.

— ახლავე. შენ წადი, იქ, აივანთან დაიცადე, მოგახსენებ და მაგიღებსო. — მიუგო ღიმილით მხერხაემა, თავი დაანება ხერხეას და წაიდა სადგომასაკენ.

დიაკვანი მივიდა აივანთან, ფეხებ-შეკრული ინდოური და ღოქი ძირს დადვა და ელოდა მღვდელ-მთავრის გამობრძანებას. გაიღო კარი და აივანზე გამოვიდა იგივე შეშის მხერხაევი ეპისკოპოსის ანათორაში და პანავით გულზე. გადასახა დიაკვანს ჯვარი და ხელზე იმთხეა.

საბრალო დიაკვანს ყეითელმა ფერმა გადაკრა. საშინლათ შეეშინდა. აბა რას იფიქრებდა, რომ შეშის მხერხაევი თითონ ვაბრიელი იქნებოდა!

— რა გინდა, შე საწყალო, რაზედ მოსულხარ? ჰკითხა მღვდელ-მთაფარმა.

— წერილ-შვილის პატრონი გახლავარ, ბატონო! გამიჭირდა ცხოვრება და გთხოვთ უკეთეს მრეელში გადამიყენოთ.— მოახსენა ხმის კანკალით დიაკვანმა.

— ძლიერ კარგი, მაგრამ ეს ინდოური და ლენო ვისთვის მოგიტანია?

— მომიტყევე, ყოვლად სამღვდლოვ, თქვენი საკადრისი მეტი ვერაფერი მოვახერხე. თავს იმართლებდა დიაკვანი.

— განა არ იცი, საცოდავო, რომ მე ძღვენს არ ვიღებ? თუ კი გაჭირებული ხარ, ის არა სჯობდა სახლში მოგეხმარა?

— რა ექნა, ბატონო, ჩვენებური ჩვეულება ეს გახლავთ.

— არა, შვილო, წაიღე უკანვე და შენს ბავშვებს აქამე.— უბრძანა მღვდელ-მთაფარმა.

— ნუ გამირისხდები, ბატონო, ვიცი, რაც გეკადრებოდა, მაგრამ მეტი არა გამაჩნდა-რა.

მღვდელ-მთაფარს შეებრაღა უფიცი დიაკვანი, არ უნდოდა რომ შეერცხვინა და უბრძანა:

— მაშ კარგი. მე ამ ძღვენს მივიღებ, მხოლოდ კელაე აღარ გაბედო რცხამე მოტანა. ნაცვლათ ეს ფული წაიღე და შენს ბავშვებს უყიდე რამე.— ამ სიტყვებით ხელში ჩაუღო სამ მანეთიანი ქალაღის ფული და დაუმატა:

— ვინ არის შენი ბლალოჩინი?

დიაკვანმა დაუსახელა.

— კარგი, წადი ახლა და, როცა შენს ბლალოჩინს ენახავ, ეუბრძანებ კარგი ადგილი მოგცესო.

საბრალო დიაკვანი გახარებული დაბრუნდა შინ და მართლაც დიდხანს არ გაუვლია, რომ წადილი აღუსრულდა.

პ ე რ ს ე უ ს ი.

(ოჯიდაუსი)

რგივთა მეფეს, აკრისის, ღმერთებჲა უწინას-
წარმეტყველეს, რომ შენ ქალს, დანაის,
შეეძინება ვაჟიშვილი, რომელიც შეილდ-
ისრით სასიკვდილოთ დაგჭრისო. აკრისი
ძლიერ შეაშინა ღმერთების წინასწარმეტყ-
ველებამ. სიკვდილი რომ თავიდან აეცი-
ლებინა მეფემ თავისი ღვიძლი-შვილი, და-
ნაი, საპურობილგში ჩამწყყედია. დანაის სა-
პურობილგში შეეძინა შესანიშნავი ვაჟი-
შვილი—პერსეუსი.

მეფის მწუხარებას საზღვარი არა ჰქონდა. ღმერთების წინასწარ-
მეტყველება რომ არ გამართლებულიყო, აკრისიმ გადასწყვიტა თა-
ვისი ქალისა და შვილი-შვილის დაღუპვა. მეფის ბრძანებით დანაი
და პერსეუსი სკიერში ჩამწყყედდნენ, მაგრათ დაუჭედეს თავი და ასე
საბრალო დედა-შვილი ზღვის უფსკრულში შეაცურეს. დანაი თავი-
სი საყვარელი პაწია შვილით დიდხანს და დიდხანს დასცურაჲდა
ზღვის აბობოქრებულ ტალღებში და ბოლოს, დიდის გაჭირვების
შემდეგ, აზვირთებულმა ზღვის ტალღებმა თავ-გადაჭედილი სკიერი
სერიფის კუნძულის ნაპირას გარიყა.

ზღვის ნაპირათ გამოარყული სკიერი შენიშნა სერიფის კუნძულის მეფის პოლიდექტოს ძმამ—დიქტისიმ, რომელიც სწორეთ ამ დროს ზღვაზე სათევზაოთ გამოსულიყო.

დიქტისიმ დედა-შვილი დაუყოვნებლივ მეფეს მიჰგვარა. პოლიდექტი დიდის ალტაცებით მიეგება ასეთ მოულოდნელ საჩუქარს. დანაი და პერსეუსი მეფემ სასახლეში მოათავსა და მზრუნველობით შეუდგა მათ მოვლა-პატრონობას. პერსეუსი შვილივით შეიყვარა და საუფუძელიანი სწავლა-განათლებაც მისცა.

პერსეუსი დაეჭკაცდა. მთელ სახელმწიფოში უკეთესი ეაჭკაცი იშვიათათ მოიძებნებოდა. ის დიდის სიყვარულით და პატივის-ცემით ეპყრობოდა თავის აღმზრდელ მეფეს. მაგრამ, სამწუხაროთ ეს სიყვარული ხანგრძლივი არ გამოდგა.

მეფე პოლიდექტიმ განიზრახა დანაიზე ჯვარის დაწერა. პერსეუსმა მეფის ასეთი განზრახვა ძრიელ ითაკილა და ყოველგვარ ღონისძიებას ხმარობდა ეს განზრახვა როგორმე ჩაეშალა.

მეფემაც თავის მხრით განიზრახა მოწინააღმდეგე პერსეუსის სამუდამოთ თავიდან მოშორება და ამიტომ დააეალა მას მედღუზას თავის მოკვითა. პოლიდექტი სრულიად დარწმუნებული იყო, რომ მედღუზას თავის მოკვითა შეუძლებელია. ვინც-კი საამისოთ გაკადნებოდა, სიკვდილს ვერ ასცდებოდა, მეფესაც სწორეთ ამისი იმედი ჰქონდა, როდესაც პერსეუსს ასეთს შეუძლებელ საქმეს აეალებდა.

სუენო, ვერიალა და მედღუზა, ეს სამი საშიშარი გველეშაპ-ქალები, ცხოვრობდნ დასაღვითით, ჯოჯოხეთის სამეფოში. მეტათ საშიში, გულის-შემზარავი შეხედულება ჰქონდათ. ვისაც-კი მისწვდებოდა ამ საშინელ გველეშაპ-ქალთა სახის გამომეტყველება, ყოველ სულიერს უმაღლე ქვათ აქცევდა. გველეშაპ-ქალებთან მიმავალ გზას იცადდნ სამი მეტათ საშიში მოხუცი ქალები, რომელთაც მხოლოდ ერთი თვალი და ერთი კბილი ჰქონდათ.

პერსეუსი უშიშრათ გაემგზავრა გველეშაპებთან. გადაწყვეტილი ჰქონდა ან სიკვდილი ან გამარჯვება. ახალგაზრდა გმირს ღმერ-

თებიც ხელს უმართაედენ ამ სამძიმო საქმის კეთილათ დაგვირგვინებაში. ეპრემესმა თავ-განწირულ გმირს აღმასივით ბასრი ხმალი მიუძღვნა, ათინა პალადამ ბროლივით მ.აგლეარე ფარი, წყლის ქალღმერთებმა ფრთებით შემკული საფეხურები, რომლის საშუალებით ჰაერზე სიარულიც შესაძლო იყო.

ასე მედგრათ შეიარაღებული პერსეუსი გველეშაპთა სამფლობლოს მიუახლოვდა. იმ დროს, როდესაც პერსეუსი ჯოჯოხეთის სამეფოში მოვიდა, საზიზღარ გველეშაპ-ქალებს ეძინათ. ახალგაზდა თავ-განწირულმა გმირმა ბასრის ხმლის მოქნევით დაუყოვნებლივ მოჰკვეთა თავი მადუზას და ქალღმერთებისაგან გამოტანებულ ტომარაში გადასროლა. გველეშაპთა პირისახე, რომ არ დაენახა და ქვათ არ გადაქცეულიყო, პერსეუსი მელუზას თავის მოკვების დროს ათინა პალადის მიერ ნაბოძებ ფარს იშველიებდა.

პერსეუსმა მოიმარჯვა ფეხებზე ფრთიანი საფეხურები და დაუყოვნებლივ უკანვე გამობრუნდა. როდესაც ლიბიის უდაბნოს მოატანა, მელუზას თავიდან რამდენიმე სისხლის წვეთი მიწაზე დაეცა. იმ დროდან მთელს ლიბიაში ბლომათ გაჩნდენ შხამიანი გველები და გველეშაპნი, რომლებიც ყოველ ფენის-გადადგმაზე საზიზღრათ ფუსფუსობდენ. საღამოს ქაშს პერსეუსმა მიაღწია ატლანტის სამეფოს. აქ ახალგაზდა გმირი მიწაზე დაეშვა. მეფე ატლანტის სიმდიდრე კიდითი-კიდემდე განთქმული იყო. უთვალავი ჯოჯი დაუდიოდა მეფეს მთელს სახელმწიფოში. ატლანტის მშვენიერათ გაშენებული ბაღები თვალ-უწევდნელ სიერცხვზე გადაჭიმულიყვენ. განსაკუთრებით შესანიშნავი იყო ერთი ბაღი, რომელშიაც ხარობდა ოქროს ტოტებიანი, ოქროს ფოთლებიანი და ოქროს ნაყოფიანი ვაშლი. ატლანტს ძველათ ჰქონდა გაგონილი, რომ ოდესღაც ამ ბაღს ესტუმრება ღმერთების მამათ-მთაერის—ზევისს შვილი და ამ ხიდან ოქროს ვაშლებს დაჰკრეფავსო. მეფეს ძრიელ ეშინოდა ამ ხმისა და ამიტომ მთელი ბაღი მაღალის და მიუვალის კედლებით შემოაზღუდვინა. ამ ბაღის უმთაერესი მოვლა-პატრონობა ჩაბარებული ჰქონ-

და უზარმაზარ გველეშაპს, რომელიც გარემე-პირს ოქროს ვაშლე-
ბიან ხესთან ახლოსაც არ აკარებდა.

ატლანტიმა გაიგო თუ არა პერსეუსის სამეფოში მოსვლა, გადა-
სწყვიდა, სწორეთ ახლა აღსრულდა ძველი თქმულებაო და პერსეუსს
გადაჭრით უარი უთხრა, ჩემს სამეფოში ბინას ვერ მოგცემო, ღამეს
ვერ გაგათეინებო. საქმე ისე გამწვავდა, რომ ატლანტიმ პერსეუსის სა-
მეფოდან გასაძეებლათ ძალ-დატანებაც-კი განიზრახა. პერსეუსმა დაუ-
ყოვნებლივ ამოიღია ტომრიდან მედუზას თავი და მეფეს დაანახვა და
უმალევე ქვიან მთათ გადააქცია; მეფის თავი მთის მწვერვალათ გადა-
იქცა, მხრები და ხელები მთა-გრეხილებათ, ხოლო წვერ-ულვაში და
თმა—მიუვალ და დაბურულ ტყეებათ. უზარმაზარია ეს მთა; მისი უმაღ-
ლესი მწვერვალონი ცას ებჯინებთან. მთელი ცა, მოკაშკაშე ვარსკე-
ლავებით ატლანტის თვალ-უწედნელ მწვერვალს დაჰკაშკაშებს.
იმიერიდან ეს მთა—თავისი მთა-გრეხილებით საიმედო ბურჯათ გამ-
ხლარა მნათობთა სამყაროსთვის.

მეორე დღეს, დილით აღრე, პერსეუსმა კვლავ განაგრძო ჰაე-
რით მოგზაურობა. მშვენიერი ამინდი იყო. კარგა ხნის მოგზაურო-
ბის შემდეგ პერსეუსი მივიდა ათიოპიაში, კეიფისის სახელმწიფოში.
კეიფისის მეუღლემ—კასიოპემ ერთხელ თურმე დაიკვება: მე ყვე-
ლა წყლის ღმერთების ქალებზე ულამაზესი ვარო. კასიოპემას თავ-
გასულობამ მეტათ განარისხა წყლის ქალ-ღმერთები და ყოველგვარ
ღონის-ძიებას ხმარობდენ ამაყი მომაკედეთა შეილი საგოძნობლათ
დაესაჯათ.

ქალ-ღმერთებმა შესჩეღეს პოსეიდონ ღმერთს თავისი მწუხა-
რება. პოსეიდონმა კეიფისის სახელმწიფოს დასასჯელათ მოუელინა
გველეშაპი, რომელიც ღრო-გამოშეებით გამოდიოდა ზღვის ნაპირათ
და არ ინდობდა არც ადამიანს და არც ცხოველს. ხალხი მეტათ შე-
ვიწროვდა. შიშის ზარი ტრიალებდა მთელს სახელმწიფოში. ხალხის
განსაცდელისაგან გადასარჩენათ, ღმერთების ბძანებით, კეიფის თა-

ეისი პირმშო ქალიშვილი—ანდრომედა უნდა გაემეტებინა და მიეცა გველეშაპისათვის. ხალხმა გაიგო თუ არა ღმერთების ასეთი სურვილი დაუყოვნებლივ აიძულა მეფე და დედოფალი ამ სამძიმო მსხვერპლის შესაწირავათ. საბრალო ანდრომედა მიაჯაჭვეს ზღვის ნაპირათ პიტალო კლდეზე.

პერსეუსიმ დაინახა თუ არა კლდეზე მიჯაჭვული ანდრომედა, საჩქაროთ მიიჭრა საბრალო ქალის ვინაობის გასაგებათ. ანდრომედას კალმით აუწერელმა სილამაზემ ერთბაშათ მოხიბლა პერსეუსი. საბრალო ქალი უხმოთ იცრემლდებოდა და მთელის სხეულის ცახცახით ყოველ წამს მოელოდა გაუმძღარ გველეშაპს. პერსეუსმა გამოჰკითხა ანდრომედას კლდეზე მიჯაჭვის მიზეზი და, როცა ყველაფერი გაიგო, გადასწყვიტა გველეშაპთან შებრძოლება და უდანაშაულო მსხვერპლის განთავისუფლება.

უეცრივ ზღვის ნაპირიდან მოისმა წყლის საზარელი შხუილი. ტალღები მთებივით იბურთებოდნენ. ზღვის ნაპირს ელვის სისწრაფით უახლოვდებოდა უზარმაზარი, ტანში ქრუნატელის მომგვრელი გველეშაპი. სახელმწიფოს მთელი მკვიდრი შიშის ზარმა მოიცვა. საბრალო ანდრომედა ვერხვის ფოთოლსავეით თრთოდა. მწუხარე მშობლები გაეშურნენ თავიანთ პირმშო ქალთან, მაგრამ განა შევლა შეეძლოთ!

პერსეუსმა მოიმარჯვა ბასრი ხმალი და ისე მძლავრათ დაჰკრა მკერდში საზიზღარ ცხოველს, რომ შავი სისხლის შადრვენები ცასა სწვდებოდა.

გველეშაპმა ერთი საზარლათ დაიგრეინა და ზღვაში გადაეშვა. ზღვა ერთბაშათ შავი სუდარით დაიფარა. ერთი წამიც და ეს ჯოჯოხეთის საზიზღარი ქმნილება სამუდამოთ ზღვის უფსკრულისაკენ დაეშვა.

აუწერელი იყო მთელი სახელმწიფოს მკვიდრთა სიხარული და აღტაცება. ყველანი ერთ ხელით ულოცავდნენ ქვეყნისათვის თავ-

დადებულ გმირს სასახელოთ გამარჯვებას. აუწერელი იყო, განსაკუთრებით, კვიფისა და კასიოპეის სიხარული თავის პირმშო ქალის სიკვდილისაგან გადარჩენის გამო.

ანდრომედას სიხარულისაგან აღმასივით ცრემლები ნაკადულებრ ჩამოსდიოდა ზროლივით უმტვერო გულ-მკერდზე. პერსიუსიმ მიულოცა კვიფისა და კასიოპეის პირმშო ქალის სიკვდილისაგან გადარჩენა და ამასთანავე განუცხადა თავისი სურვილი—ანდრომედასთან შეუღლებას. მშობლები და მასთან მთელი სახელმწიფო ეს მკვიდრნი დიდს აღტაცებით მიეგებენ პერსეუსის განზრახვას და დაუყოვნებლივ გააჩაღეს დიდებული სამეფო ქორწილი.

სამური ეიოლინოს მომხიბლავი ხმები ატკობდნენ სტუმართა ყურთა-სმენას. სიმღერა, ცეკვა თამაში და განუსაზღვრელი მხიარულება ტრიალებდა საქორწილო დარბაზში. სტუმრები მხიარულათ უსხდნენ საქორწილო ტრაპეზას და სტკებოდნენ პერსეუსის და ანდრომედას უსაზღვრო ბედნიერებით.

უეცრივ საქორწილო დარბაზში გაისმა მეომართა ხმაურობა. მეფის ძმა ფინიუსი რამდენიმე შეიარაღებული მეომართ შეიჭრა სასახლეში, ანდრომედას მოსატაცებლათ. ფინიუსის ანდრომედა უყვარდა და განზრახვა ჰქონდა, ანდრომედა მოეტაცა და თითონ დაეწერა ჯვარი.

საქორწილოთ თავმოყრილი საზოგადოება ყველა შეაშფოთა ფინიუსის სამარცხენო საქციელმა. პერსეუსი შეებრძოლა მეომრებს და ყველანი მელუზას თავის საშუალებით ქვებათ აქცია.

ამას შემდეგ პერსიუსი ახლათ ჯვარდაწერილი ცოლით სერიფოს კუნძულისკენ გაემგზავრა, სადაც მეფე პოლიდექტი ქვით აქცია და ამნაირათ გაანთავისუფლა თავისი საყვარელი დედა დანაი. სერიფოს კუნძულის მართვა-გამგეობა პერსიუსმა დიქტისის ვარდასცა და თვითონ სამშობლო არგოსში დაბრუნდა.

აკრისიმ, გაიგო თუ არა შეილი-შვილის სამშობლოში დაბრუ-

ნება, უმაღლესე დასტოვა თავისი სახელმწიფო. მაგრამ, სამწუხაროთ, აკრისის მანც არ ასცდა ღმერთებისაგან ნაწინასწარმეტყველები ბედი.

ერთხელ ლარისას ქალაქის მეფემ მეჯლისი გამართა. მეჯლისზე პერსეუსიმ ისრით უცაბედათ მოჰკლა აკრისი. როდესაც პერსეუსმა გაიგო აკრისის ვინაობა, შესაფერის პატივის-ცემით დაასაფლავა არგიეთა ყოფილი მეფე.

არგიეთა სამეფო პერსეუსმა გადასცა ერთ-ერთ ნათესავს. თეი-თონ-კი ტარინოფიას სამეფოს მართვა-გამგეობას შეუდგა.

ა. ყუშისთაკელი.

პატარა-ჭაშია ხე.

რემო პატარა მკითხველებო, ამ სათაურს რომ წაიკითხავთ, რა თქმა უნდა, გაიოცებთ. ამას მეტყვიან: კაცის მჭამელი მგელი გაგვიგონია, მელა და კიდეც სხვა გარეული ნადირები, მაგრამ ხემ, უსულო საგანმა, რომ კაცი შეჭამოს, არ დაეიჯერებთ, შეუძლებელიაო, მეტყვიან განა? აბა ყური მიგდეთ,

ნასწავლმა კაცებმა ისეთი მცენარეები აღმოაჩინეს, რომელნიც, მართალია მთელ კაცს ვერ მოერევიან შესაჭმელათ, მაგრამ იმისთანა მწერებს, როგორც ბუზი, კოლო და მისი გვარი სხვებია, თუ მოიხეღეს, ცოცხალს არ უშვებენ. ბუზი ან სხვა პატარა მწერი თუ ამ გვარ მცენარის ყვავილს დააჯდა, მაშინ მშვიდობით ცოლო და შეილო, ყვავილი შეიკვრის და მსხერპლი მახესავით შიგ მოემწყვდევა. მცენარე სასხლოს სულ ერთიანათ გამო-სწუწნის და ცალიერა კანი-ლა დარჩება. ასეთ მცენარეს რომ ხორცის პატარა ნაჭერიც ჩაუგდო, იმასაც ბუზსავით შეექცევა.

ამ ჯურის მცენარეს სხვა სახელს ვერას დავარქმევთ, თუ არ ხორცი-ჭამიას.

ამისთანა ხორცი-ჭამია მცენარეს თქვენი ჭირიც წაუღია, ბუზ-ზე და კოლოზედაც იოლათ გაივლიან, და გულითაც რა უნდოდეთ,

სხვა დიდ ცხოველებს ვერა' დააკლებენ. მაგრამ საქმე ის არის, რომ ზოგი ისეთიც არის, კაცსაც არ ინდობს. საზარელი წარმოსადგენია, მაგრამ აგრე-კია და!

კაცი-ჭამია ხე მადაკასკარში (აფრიკაში) ხარობს. იმის მაგიერათ, რომ სადაც მოაწრონ, მოჰქრან, იქაური მცხოვრებნი თაყვანსა სცემენ, როგორც ჩვენ ღმერთსა ვსცემთ ხოლმე თაყვანს.

ამ ხეს, როგორც სხვა ხორცი-ჭამია მცენარეს, ერთ გვარი სქელი სითხე გამოუდის,—სუნი თაფლასა აქეს, გემრიელია და კაცს ზქარა ათრობს. იქაური მცხოვრებნი ძალიან ეტანებიან ამ სასმელს და ვინც ამ ხის მოჭრას გაჰბედაეს, ცოცხალს არ გაუშვებენ.

საკვირველი ის არის, რომ სადაც ეს საოცარი ხე ხარობს, მცხოვრებნიც საოცარნი არიან. ხორცის კანი შავი აქეთ, მათი ტანის სიმაღლე 5½ გოჯს არ აღემატება. შიშვლები არიან და კლდის გამოქვაბულებში ცხოვრობენ.

თვითონ ამ კაცი-ჭამია ხეს, რომელსაც ეს ველური ხალხი აღმერთებს, ერთი მოკზაური ასე აგვიწერს:—სიმაღლე 8 ადლამდე აქეს, სიმსხო სიმაღლის შესაფერი, შავი-ფერისაა, უფრო რკინის-ფერი გადაჰკრავს, და ასე ვფიქრობთ, რომ რკინიავე სიმაგრისა უნდა იყეს. ხის მოყვანილობა შაქრის თავსა ჰკავს, მხოლოდ მსხვილი ნაწილი ზევითაა ამართული, ხოლო წვრილი-კი ქვეით. ხე წვერში ორი ადლის სისქისაა. აქედან გადმოშვებულია და მიწას ეკარება 8 დიდი ფოთოლი. ფოთოლი ბოლოში წვრილია, შემდეგ-კა ბრტყელდება. სიგრძე 11—12 ადლამდე აქეს, სიაქე დაახლოვებით ორ ადლამდე, სიგანე 3-მდე. ბოლო წვეტიანი აქეს, ხარის რქას მიუგავს, რომელსაც ზედა-პირი ამობურთული აქეს, ხოლო ქვედა-პირი ჩაფარდნილი.

ამ დიდ ფოთლებს ზემოდან ჰაერში აშვერილია 6 გაუხაებელი შოლტები, რომელნიც თვალ-უწვდენელის სიმაღლით იკრუნჩხებიან და მერე ისევ იმართებიან. მეტის მეტი წვრილი და ბუმბულსავეთ მსუბუქები არიან. სიგრძე 6 ადლამდე აქესთ. როცა ისინი

მოძრაობენ და ყურს უგდებთ, გველის სისინი გაგონდებათ და ტანში ქრუნტელი გივლისთ. თითქოს რამდენიმე გველი ვისმეს კუდით დაუბამს და სისინებნო.

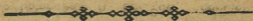
იმ მოგზაურს, რომელიც ამას აგვიწერს, ისიც უნახავს მკოდოსელებმა ამ საზარელ ხეს ხელოში როგორ ჩაუგდეს ერთი ქალი.

ყველანი მახელებით იყვნენ შეიარაღებულები და ყვირილით ხეს გარშემო უფლიდნენო—გვიამბობს მოგზაური—გამოიყვანეს ერთი ქალი და ხეზე შესვეს. შუამდე რო მივიდა, საწყალმა ქალმა გადმოხტომა მოინდომა, მაგრამ ამ დროს ქვეშიდან ყველამ შუბები მოუღერეს ზეშესხეს: „სასმელი დალიე, სასმელი დალიეო!“ ქალმაც ხის წვენი ერთბაშათ დალია. ცოტახანსაც არ გაუვლია, სასმელმა გონება დაუკარგა, გათამამდა და გეჟივით კენწეროს მოექცა. ამ დროს გველის მსგავსი ეკლებიანი წვერები ტანზე შემოეცურნენ. მიწაზე ჩამოშვებული ფოთლებიც ზევეთკენ აიმატნენ, ერთმანეთს ნჭიდროთ მიეკრნენ და საწყალი ქალი შუაში მოიქცის. ქვედა ფოთლების ამართვაზე ხისგან ამ ფოთლების ბოლოებთან წვენმა დენა იწყო. ველურმა კაცებმა დრიანცელი ასტეხეს და ერთი თავის მტვრევით და ვაი-ფუით ხეზე ავარდნენ და დეწაფნენ თავის საყვარელ სასმელს, რომელსაც თან ხისგან დამხეველ დედაკაცის სისხლიც ერია. როცა გული იჯერეს სმით, ქვევით ჩამოვიდნენ და, ერთ საათსაც არ გაუვლია, რომ დამთვრალეები ერთმანეთზე ჭერახებრით დაეყარნენ.

ამ სურათის მაყურებელ მოგზაურს, რა თქმა უნდა, გულმა ვერ გაუძლო მათთვის ეყურებინა და საჩქაროზე განშორდა.

თქვენც დამეთანხმებით, პატარა მკითხველებო, რომ ძნელი საყურებელი იქნებოდა იმ ხალხის ცქერა, რომელიც თავის გაუმადლობას თავისსავე მსგავს ადამიანს ანაცვალებს!

თ. სა—კია.

გასართობი.

სათამაშო ომიანობა.

ეს ომიანობა იმართება ამგვართ: აქეთ და იქით ორ მებრძოლ-თა მოსათაესებლათ, ერთი-ერთმანეთის პირ-და-პირ მიწაზე შემოხაზ-ვენ კარგა დიდ ადგილს—ერთმანეთზე ორმოცი ნაბიჯით მო-შორებულს და დაარქმევენ თითო ქალაქის სახელს. ამ ქალაქების შუა ადგილსაც ორად გაჰყოფენ, აგრეთვე ხაზით. ერთი ადგილი ეკუთვნის ერთ ქალაქს მეორე მეორეს. ერთის სიტყვით ხაზი მათი საზღვარია. შემდეგ მოთამაშენი ორათ გაყოფებიან და თითო ჯგუფი თითო ქალაქში დაბინავდება.

ყველა მოთამაშეებს უჭირავთ თითო ბაირალი, რომელსაც ყვე-ლა თავის ქალაქის გარშემო შემოხაზულზე დაარქობს. ამნაირათ ორივე ქალაქის მეომარნი მზათ არიან საომრათ.

ერთი ჯგუფის ბაირალი ფერით უნდა განიჩიოდეს მეორე ჯგუფის ბაირალისაგან. ამას გარდა ყველა მოთამაშემ თავი-თავის ბაი-რალს უნდა რამე ნიშანი დაადოს. მაგალითათ თავისი სახელის პირ-ველი ასო, ან რამე რიცხვი, რომ ამხანაგის ბაირალისაგან განიჩი-ოდეს.

ამორჩეული ამხანაგი დასტოვებს წრეზე დარჭობილ ბაირალს, შეეარდება მოწინააღმდეგეთა ბანაკში და ცდილობს, რომელიმეს ბაი-რალი ისე მოსტაცოს, რომ მოწინააღმდეგემ ვერ მოასწროს მისი გა-მურება, (ან მელით გასერა) მანამდის მტრების საზღვარს (წრეს) ვად-მოვიდოდეს. მოწინააღმდეგეთაგანი-კი ზოგი ცდილობს მომტაცებელს

ბაირალი წაართვას, ან თითონ გამუროს, ზოგი მისი ბაირალის მოტაცებას ცდილობს. ამხანაგებიც თან ბაირალის მომტაცებლის ბაირალს იცავენ და თან ყოველ ღონისძიებით ცდილობენ მოწინააღმდეგეთა გამუროვას.

თამაშობის დაწყების წინეთ მოთამაშეები ერთმანეთში ანაწილებენ თუ ვინ ბაირალი მოიტაცოს, ვინ ბაირალს ყური უგდოს და სხვ.

წესი: 1) თუ მოწინააღმდეგე მოიტაცებს ბაირალს და გასცილდება ქალაქებს შუა დანიშნულ ხაზს, მაშინ იმის დევნას თავს დაანებებენ, რადგან ის უკვე თავიანთ სამფლობელოშია. ის გულდამშვიდებით ჩაარჭობს ბაირალს ქალაქის გარშემო წრეში და მისი პატრონი-კი უკვე ტყვეთ ითვლება და იძულებულია წრიდან გაეიღეს და ქალაქს გარეშე დარჩეს.

2) თუ მეომარი გამუროს დატყვევებულათ ითვლება და რა ადგილსაც გაიმურა იმ ადგილს უნდა გაჩერდეს მანამდის სანამ ერთ-ერთი ამხანაგი ხელზე ხელს არ დაარტყავს, ამაში ხელს უშლიან მოწინააღმდეგენი, თუ მოახერხებს ხელზე ხელის დარტყმა მაშინ ტყვე თავისუფალია.

3) მუროთ გასერა მოწინააღმდეგისა აღარ შეიძლება თუ ის თავის საზღვარს გადასცილდება. და თუ ეს ვინმემ მოიქმედა მაშინ ისიც გამუროულათ ითვლება. მოკვლა ამ თამაშობაში არ არის. ამხანაგი მხოლოდ იმითი ისჯება რომ წრიდან დროებით გადის.

4) თუ ამხანაგებმა მოახერხებს და მოტაცებული ბაირალი ისევ მოიტაცეს მაშინ მისი პატრონი თავისუფალია და ისევ ჩადგება მეომართა რიცხვში.

5) ის ჯგუფი, რომელსაც ნახევარს ბაირალებისას წაართმევენ ნახევრათ დამარცხებულია და შეუძლიან შერიგება ითხოვოს. თუ ყველა ბაირალები წაართვეს—მაშინ-კი დამარცხებულია და ომიც გათავებულათ ჩაითვლება.

Spa

[-24]

